

Divrej Tora

Godina 10

Zagreb, šabat 14. siječnja 2017. - 16. teveta 5777.

Broj 12

<http://twitter.com/DivrejTora>

divrejtora@gmail.com

B"H

Šabat Vajehi

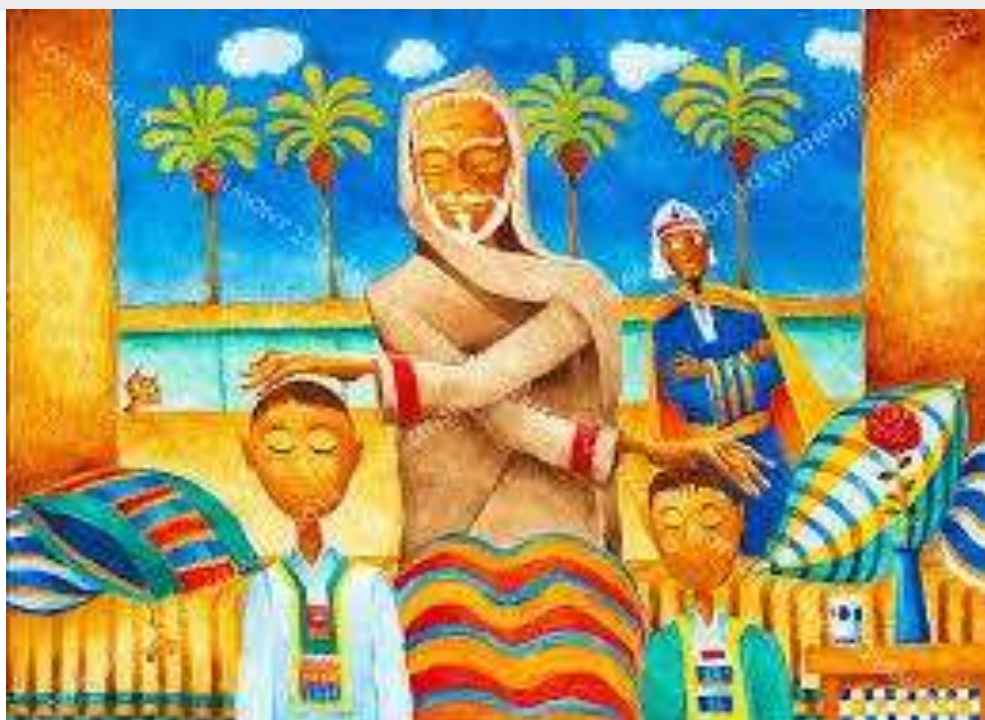
Jeruzalem	16:16	17:36
Zagreb	16:17	17:19
Rijeka	16:25	17:27
Split	16:23	17:24
Dubrovnik	16:19	17:20
Vinkovci	16:08	17:09
Sarajevo	16:14	17:16
Bihać	16:21	17:23
B. Luka	16:16	17:17
Beograd	16:02	17:10
Novi Sad	16:03	17:11
Subotica	16:01	17:10
Zrenjanin	16:01	17:09
Niš	16:01	17:02
Beč	16:07	17:09
Frankfurt	16:30	17:32
Edison, NJ	16:35	17:36

Dnevni Zmanim za Grad Zagreb

Na dan	utorak 17.1.2017.
Alot Hašahar	5:58
Najranije Talit	6:33
Nec Hahama	7:32
Najkasnije Š'ma	9:49
Zman Tefila	10:35
Hacot	12:05
Minha Ketana	14:46
Plag Haminha	15:44
Šekia	16:41
Cet Ha-kohavim	17:23

Paraša Vajehi

(Berešit 47,28-50,26)

Jaakov posljednjih 17 godina života provodi u Egiptu. Prije smrti traži od Josefa da mu prisegne da će ga pokopati u Svetoj zemlji. Blagoslivlja Josefova dva sina, Menašea i Efrajima i uzdiže ih do položaja vlastitih sinova kao praotaca plemena naroda izraelskog.

Patrijarh želi otkriti svojoj djeci „kraj dana,“ ali je u tome onemogućen. Jaakov blagoslivlja svoje sinove određujući svakome ulogu koju će kao pleme imati: Juda će davati vođe, zakonodavce i kraljeve; svećenici će biti iz plemena Levi, učenjaci iz Jisaharova plemena, pomorci iz Zevulunova plemena. Šimon će davati školske učitelje, Gad vojnike, Dan suce, Ašer uzgajivače maslina, itd. Ruben je ukoren jer se „umiješao u očev brak“, a Šimon i Levi zbog krvoprolića u Šhemu i zavjere protiv Josefa. Naftaliju je dodijeljena brzina jelena, Benjaminu silina vu-

ka, a Josef je blagoslovljen ljepotom i plodnošću.

U dugačkoj pogrebnoj povorci koja prati Jaakova na njegovom posljednjem putovanju u Svetu zemlju, nalaze se Jaakovljevi potomci, faraonovi ministri i egipatski uglednici. Pokopan je u špilji Mahpela u Hebronu.

I Josef je umro u Egiptu u dobi od 110 godina. I on je dao upute svojim sinovima da njegove kosti iznesu iz Egipta i pokopaju ih u Svetoj zemlji, ali do toga će doći tek mnogo godina kasnije kad Izraelci budu napuštali Egipat. Prije smrti je djeci Izraelovoj prenio poruku iz koje će oni crpiti svoju nadu i vjeru u teškim vremenima koja im predstoje: „B-g će vas se sigurno sjetiti i izvesti vas iz te zemlje u zemlju koju je obećao Avrahamu, Jichaku i Jaakovu.“ ■

Prijevod: Dolores Bettini

Alija po alija

Kohen - prva aliya - 13 p'sukim - 47,28-48,9

Sedra započinje s Jaakovom kojem je sada 147 godina, i u Micrajimu je već 17 godina. (Sjetite se da je Josefu bilo 17 godina kada je sve to počelo - ima li taj broj 17 kakvo značenje?) Tora nam kaže da se Jaakov nalazi neposredno pred smrt, te je Josef pozvan da dođe do njegovog ležaja. Jaakov traži Josefa da on (Jaakov) ne bude sahranjen u Egiptu, već u Me'arat HaMahpela. Josef se složi s time; Jaakov zatraži Josefa da mu se zakune.

Zbog čega bi Jaakov inzistirao da mu se Josef zakune - zar nema povjerenja u njega? Među ostalim razlozima, zakletva je mogla biti neophodna za dobivanje Faraonove dozvole za sahranu. Čak i ako bi Faraon bio sklon da kaže "ne", on bi ispoštivao zakletvu.

Ovo je, prema Midrašu, stoga što se Josef bio zakleo da neće odati određenu tajnu o Faraonu. Faraon nije mogao reći Josefu, "nije me briga kakvo si obećanje dao", itd. Postoje komentari koji sugeriraju drugi mogući razlog zbog kojeg se Josef morao zakleti - Josef je mogao biti vrlo potresen time što njegova majka nije bila sahranjena na "pravom" mjestu, pa možda ne bi pozitivno odgovorio na zahtjev svoga oca.

Jaakov traži Josefa da učini hesed v'emet - istinsku dobrotu. Općenito se smatra da je običaj sahrane mrvaca najčišći oblik dobrote, jer, između ostaloga, to je situacija u kojoj onaj koji prima vašu dobrotu ne može vam na nju uzvratiti. To je čin dobrote bez naknade.

Nešto kasnije, Josef dobija informaciju (od Efrajima koji se redovito skrbi i uči Toru s Jaakovom) da je Jaakov bolestan ("pred vratima smrti"). Josef k Jaakovu sa sobom dovodi dvojicu svojih sinova (tako da mogu primiti njegov blagoslov). Jaakovu se povratiti snaga na vijest o predstojećem Josefovom posjetu (tolika je snaga bikur holima).

Na pitanje tko je rekao Josefu da mu je otac bolestan, Raši je taj koji iznosi mišljenje da je to Efrajim, koji se

skrbio za Jaakovljeve potrebe u Gošenu dok se Josef nalazio u samom Egiptu. Midraš kaže da je A's'nat, Josefova žena, bila ta koja mu je to rekla.

Kad već spominjemo A's'nat... Midraš kaže da je ona bila Dinina kćer koju je odgojio Potifar u Egiptu. Midraš također kaže da kada je Potifarova žena optužila Josefa za neprilično ponašanje prema njoj, A-s'nat je bila ta koja je nasamo Potifaru rekla istinu, spaspivši na taj način život Josefu.

Jaakov priča Josefu o obećanjima koje je Vječni dao njemu i njegovim potomcima, te o Rahelinoj smrti i pogrebu. On potom uvjerava Josefa da će se njegova dva sina - Efrajim and Menaše - smatrati ravnopravnima Jaakovljevim sinovima. (Ovo je u suštini, dvostruki dio nasljedstva što ga Jaakov daje "prvencu svog srca", starijem od dva sina njegove voljene Rahel.) Tada Jaakov primijeti mladiće i zamoli Josefa da ih dovede bliže kako bi ih mogao blagosloviti.

Levi - druga aliya - 7 p'sukim - 48,10-16

Jaakovu je pod starost oslabio vid (kao i Jichaku), a Josef dovodi svoje sinove i približava ih Jaakovu, koji ih poljubi i zagrli. Josef potom odmiče svoje sinove iz Jaakovljeva krila tako da mu ih može formalno predstaviti, kako bi primili svoju brahu. Nakon što se pokloni pred Jaakovom, Josef pažljivo i formalno predstavlja svoje sinove Jaakovu, tako da Menaše stoji s lijeve strane, a Efrajim s desne strane kako bi Jaakovljeve ruke počivale na glavi kojoj treba prilikom blagoslova. Jaakov prekriži ruke, stavljajući svoju desnu ruku na Efrajimovu glavu, a svoju lijevu na Menašeovu. Jaakov na ovaj način blagoslovi Josefa blagosiljući njegovu (Josefov) djecu poznatim riječima: *hamal'ah ha'go'el...*

Šliši - treća aliya - 6 p'sukim - 48,17-22

Kada Josef shvati da je Josef prekrižio ruke (i time "dao prednost" Efrajimu nad prvorođenim Menaše-

om) to ga (razumljivo) jako uznemiri i on pokuša "ispraviti" pooložaj Jaakovljevih ruku. Jaakov se opre tome, objašnjavajući Josefu da je potpuno svjestan onoga što čini i da će Efrajim uistinu biti veći od svog brata. Istog tog dana, Jaakov ih blagosilje rekavši da će tradicionalni blagoslov za sinove glasiti: "Neka bi B-g učinio da budeš poput Efrajima i Menašea".

Razmislite o ovome...

Predočite si paniku koju je Josef morao doživjeti kada je uočio mogućnost da se "povijest ponovi". Kako Jaakov može činiti to što je činio kada je bio itekako svjestan posljedica davanja prednosti jednom sinu i zavisti koju to izaziva (može izazvati).

U tome je stvar! To može izazvati zavist, ali i ne mora. Sve ovisi o karakteru ljudi koji su u to uključeni. Roditelj može "obigravati" oko djeteta godinama, truditi se da sve bude ravnopravno i jednako, nadajući se da ljubomora neće pomoliti svoju ružnu glavu. No takvo ponašanje samo odgađa ljubomoru, ne eliminira je. Roditelji moraju pomoći izgraditi karakter svoje djece, tako da oni razviju dobre *midot*, karakterne osobine.

Možda je Jaakov Avinu vidio da njegova dva unuka posjeduju kvalitete koje mu "dozvoljavaju" da učini ono što je učinio.

Dvije najvažnije karakterne osobine za kojima čovjek treba težiti su: da se ne hvali kada se nađe u superiornom položaju i da ne bude ozlojeđen kada je u podređenom položaju.

Efrajim je bio predodređen da postane veći od svog starijeg brata Menašea. Ta su dvojica braće bila takva da se Efrajim nije postavljao

(nastavak s 2. stranice) **OU Israel's Torah Tidbits: Alija po alija**

kao gospodar nad Menašoom, niti je Menaše bio ljubomoran na Efrajmovu nadmoć. Može li otac dati većeg blagoslova svojim sinovima od "Učinio B-g da budete kao Efrajim i Menaše!"

Jaakov potom kaže Josefu da će umrijeti, da će B-g biti s obitelji – narodom, da će ih On vratiti u Zemlju njihovih predaka, i da je on (Jaakov) dodijelio Josefu dodatni dio Zemlje.

R'vi'i – četvrta aliya – 18 p'sukim – 49,1-18

Jaakov okuplja svoje sinove s namjerom da im otkrije "kraj dana" (poznavanje budućnosti olakšat će im bol teških dana koji se nalaze pred njima) – no do toga ne dođe!

Raši kaže da je Jaakov želio otkriti "kec" (konac vremena), ali mu to B-g nije dopustio. Prvo proročanstvo u vezi egzila u Egipat bilo je dano Avrahamu u "Savezu među polukama". Tamo mu je bilo rečeno da će njegovi potomci biti tlačeni 400 godina. U stvarnosti, narod je bio porobljen 210 godina. (Zapravo, oni su bili u Egiptu 210 godina; stvarno ropstvo trajalo je puno kraće.) Ostalih 190 godina se računa od rođenja Jichaka – jednom kada je Avraham dobio svog prvog potomka, "satni mehanizam egzila", nazovimo ga tako, je počeo otkucavati. Egipatski egzil bio bi mnogo podnošljiviji da su naši preci znali za tih 190 godina "počeka". To je *kec* ($kuf=100 + cadi = 90$) koje je Jaakov želio otkriti svojim sinovima. No to mu nije bilo dopušteno da otkrije.

Ono što Jaakov stvarno kaže svojim sinovima je opis njihovih karaktera i potencijala, te njegov blagoslov za njih. (Blagoslovi, često puta pomiješani s očinskom kritikom, zajedno su postali brahot plemena.)

Jaakovljeve riječi o Reuvenu govore o njegovom neostvarenom potencijalu da bude vođa i ispadu zbog kojeg je izgubio mjesto vođe.

Jaakov se osvrće i na nasilnost Šimona i Levija. On proklinje njihov gnjev – ne njih.

(Ovdje se nalazi važna pouka za sve nas. Nemojte reći svom sinu, "zlo-

česti dječak!" Kažite, "učinio si nešto zločesto." Možda ne izgleda kao važna stvar, no jeste. Posebno, stoga što takve stvari ne kažemo samo jednom, već nebrojeno puta tijekom mnogih godina.)

Jehuda je dobio najblistavije riječi – obećano mu je da će biti predvodnik i da će ga braća poštivati.

Zevulun je dobio blagoslov blagoslanja, a Jisahar će nositi breme učnosti Tore. (Slika magarca ukazuje na istrajnost i snažnu volju – kvalitete koje su primjerene učenjaku). Zajedno, ova će dva plemena oformiti partnerski odnos od kojeg će oba imati koristi.

Dan će biti sudac (i branitelj časti, onaj koji će osvetiti Izrael boreći se protiv P'lištim) narodu. Raši kaže da je to proroštvo o Šimšonu, koji je bio iz plamena Danovog.

Hamiši – peta aliya – 8 p'sukim – 49,19-26

Gad će biti blagosloven srećom (ovo je interpretacija Malbima koja je daleko najoptimističnija od brojnih drugih razumijevanja ovoga *pasuka*).

Ašerov blagoslov čini se da je isto blagoslov blagoslanja (i/ili rječitosti).

Josefov blagoslov je opsežan i iskaz je posebne ljubavi koju je Jaakov gajio prema njemu. Ono što Jaakov daje Josefu, Rahelinom sinu, braha je Avrahama Jichaku i Jichaka Jaakovu.

Baal HaTurim ističe da su prva slova od **Gur Arje Jehuda** – *gimel+alef+jud = 14*, numerička vrijednost imena David.

Šiši – šesta aliya – 27 p'sukim – 49,27-50,20

Binjamin je blagoslovljen uspjehom (ponekad zaslužnim). Raši spominje proroštva o Šaulu i Mordekaju i Ester. To su Jaakovljeve riječi njegovoj dvanaestorici sinova, i blagoslovio ih je.

Jaakov kaže svojim sinovima da će umrijeti i da želi biti sahranjen u Me'arat HaMahpeila. (On od njih ne traži da se zakunu, kao što je to tra-

žio od Josefa, jer oni nisu u poziciji da ispune zakletvu.) Jaakov umire.

Način na koji to Tora kaže je neizraavan – riječi smrt ili umiranje se ne upotrebljavaju – što govori o posebnoj kvaliteti života čak i kod smrti Jaakovljeve.

Sljedeće nam Tora govori o pripremanju za pogreb. Jaakov kaže Faraonu o zakletvi koju je dao i dobija dopuštenje za pogrebnu povorku u Kanaan. Sahrana i oplakivanje Jaakova opisani su detaljno i opsežno.

Kada se vrate u Egipat, braća su preplavljena osjećajem krivice i ponude se Josefu za robove. Još jednom, Josef uvjerava braću da je sve što se dogodilo B-žja volja i izašlo je na dobro.

Josef plače jer ga braća lažno optužuju da im se kani osvetiti. Zanimljivo (i jako žalosno) taj dio njihov prvobitnog problema zasnovan je na lažnim optužbama koje je Josef iznosio o svojoj braći.

Š'vi'i – sedma aliya – 6 p'sukim – 50,21-26

Josef obećava da će uzdržavati svoju braću i njihove obitelji. Josef poživio godina 110 (manje od svoje braće – kazna što je slušao kako mu ponižavaju oca i nije se usprotivio tome). Josef se odgojio čak i svoju praunučad. On kaže svojoj braći da će ih B-g na kraju izvesti iz Egipta i vratiti u Zemlju Izrael, te ih traži da ga se sjetite tada i njegove posmrtno ostatke odnesu sa sobom kada budu odlazili. Josef umire (kao i njegova braća); i time B'reišit, knjiga o Avot & Imahot (Ocima & Majkama), završava. [Maftir se sastoji od 4 *pasuka*]

Haftara – 12 p'sukim – M'lachim Alef 2,1-12

Kratka *hafara* za kratku *sedru*. Baš kao što nam sedra govori o ocu na smrtnoj postelji koji daje upute i blagoslove svojim sinovima, te traži čin *heseda*, tako nalazimo i Kralja Davida na pragu smrti, kako daje upute svom sinu Šlomi po pitanjima vjere, države i *heseda*. David, nakon što je kao kralj služio 40 godina, odlazi sa ovoga svijeta. ■

Rav Kook:

Jakovljevo superlorno blagoslov

Kada velike duše zgriješe

Neposredno prije svoje smrti, Jakov blagoslivlja svoje sinove. Neki od tih blagoslova, međutim, bili su više poput prijekora:

„Rubene, ti si moj prvorođenac... uzvišen i prvi u snazi. No neobuzdan si poput voda te više nećeš biti prvi jer si legao na postelju svog oca.“ (*Postanak 49,3-4*)

Prema nekim mišljenjima, Ruben se zapravo nije uplitao u aranžman spavanja svog oca. On je namjeravao to učiniti, ogorčen onim što je smatrao omalovažavanjem časti i pozicije njegove majke u kućanstvu. Ali u posljednji trenutak, Ruben se suzdržao od toga.

Kako je Ruben uspio prevladati svoje snažne osjećaje za nepravdu i nepoštovanje?

Rubenov strah od kazne

Jedan je učenjak Rubenovu metodu nadvladavanja ljutnje izveo iz slova koja tvore riječ 'pahaz' (nestabilan) okrećući ih naopako u 'zahap' i čitajući to kao akronim:

„Zaharta – sjetio si se kazne za taj čin; Halita – razbolio si se od pomisli na nju; Perašta – izbjegao si grijeh“ (*Šabat 55b*).

To je objašnjenje iznenađujuće. Je li Ruben doista bio motiviran najnižim

oblikom straha G-spodnjeg (*jirat šamajim*) – strahom od kazne? Je li to bio jedini način da cadik odustane od svog grijeha? Nije li takav velik pojedinac mogao iskoristiti prednost nekih uzvišenijih poticaja, poput ljubavi i divljenja prema B-gu, kako bi izbjegao grijeh?

Ahilova peta velikih duša

Neki su ljudi blagoslovljeni takvom plemenitošću duše da su njihove osobine po prirodi dobre i vrle. No čak i takvi cadikim moraju prepoznati svoje granice kao pogrešivih ljudskih bića. I oni mogu zaći na krivi put. Točnije, upravo zato što se toliko oslanjaju na svoj integritet, oni lakše mogu upasti u zamku samozavaravanja i groznih pogrešaka koje mogu nanijeti veliku štetu njima samima i onima koji ih okružuju.

Istinski velike duše izbjeći će tu pogrešku. Takvi ljudi preispituju izvor svoje moralne sramote. Daljnje ispitivanje može otkriti da njihov revni odgovor dolazi uistinu iz osjećaja za istinsku nepravdu. Ali ako imaju bilo kakve sumnje vezane uz izvor njihovih moćnih emocija, oni će primijeniti drugačiji pristup. Umjesto da preispituju stvari iz perspektive ideala i uzvišenih vizija budućnosti, oni će u obzir uzeti svakodnevni moralna pitanja. Takve skromne kalkulacije ponekad su djelotvornije od nekih uzvišenih promišljanja.

Ruben se podsjetio da bi ga se držalo odgovornim za narušavanje delikatne ravnoteže u obitelji i uzurpiranje pozicije njegovog oca. Taj jednostavan podsjetnik na cijenu koju bi trebao platiti, pomogao je Rubenu da očisti svoj um. Tada je bio sposoban točnije analizirati svoje prave motive i stići do ispravne moralne odluke.

Unutarnji nemir koji je uslijedio bio je strašan. Ruben je bio naviknut slijediti svoj unutarnji integritet. Konflikt između njegovog osjećaja za nepravdu i njegove svijesti o ispravnom odgovoru na to bio je toliko velik da se osjećao bolesnim – emocionalno, pa čak i fizički: „razbolio si se od pomisli na to“.

I to je također znak velike duše: sposobnost da se podredi moralnim zahtjevima. Istinski veliki pojedinci, poput Rubena, sposobni su obuzdati sve snage duše kada je to potrebno. Oni prepoznaju apsolutnu pravednost Vječnog Suca, pred Kojim nema isprika ni iznimki. Oni slijede pravilo da čak i ako ti čitav svijet – čitav tvoj unutarnji svijet – kaže da si u pravu, još uvijek se smatraj pogrešivim (*Nida 30b*).

Mnogo dobra može donijeti prisjećanje na kaznu za grijeh, čak i ako se ta motivacija čini nižom od nečijeg duhovnog ugleda. Taj jednostavni podsjetnik može nadići sve sofisticirane proračune – proračune koji mogu zvesti čak i najplemenitije duše. Na taj

(nastavak s 4. stranice) **Rav Kook: Jakovljevi superlorni blagoslov**

način, Ruben je uspio u tome da izbjegne grijeh i sačuva svoj moralni integritet.

Blagoslov

Prije svoje smrti, Jakov je blagoslovio svakog od svojih sinova. Svog voljenog sina Josefa blagoslovio je ovako:

„Blagoslovit će te blagoslovima nebeskim odozgo, blagoslovima voda iz velikih dubina, blagoslovima obilja i djece. Blagoslovi tvog oca nadmašit će blagoslove mojih roditelja, sve do željenih gora vječnosti.“ (*Postanak 49,25-26*)

Zašto Jakov tvrdi da će njegovi blagoslovi biti bolji od blagoslova njegovih roditelja?

Što je htio reći izrazom „sve do željenih gora vječnosti“?

Vizija budućeg svijeta

Blagoslovi Abrahama i Sare bili su otkriveni kroz čuda koja je B-g činio za njih – sin koji im se rodio u poodmakloj dobi, božanska zaštita kada je faraon oteo Saru. Izak i Rebeka bili su slično blagoslovljeni čudesnom intervencijom u slučaju filistejskog kralja Abimeleha.

Jakov je molio da i njegov sin također bude blagoslovljen čudesnom zaštitom kada bude potrebno. To je ono na što je mislio kada je govorio o „blagoslovima nebesa odozgo“. Međutim, Jakov je tražio i da ti blagoslovi budu otkriveni unutar konteksta fizičkog svijeta. Stoga je naglasio da će postojati i „blagoslovi voda iz velikih dubina.“

To je uistinu čudesan blagoslov koji odražava višu razinu duhovnog utjecaja. Drugačije od toga kada čudo prekida fizičku realnost, Jakov je molio da fizički svijet sam po sebi bude uzdignut i uzvišen.

Ustvare, Jakovljevi blagoslovi su vizija Svijeta koji dolazi. On je predvidio svijet u kojem neće biti samo jednostavna čuda, već će se granice mate-

rijalnog beskonačno proširiti. Stoga, Jakov objašnjava da će taj blagoslov biti „sve do željenih gora vječnosti.“ Drugim riječima, ta vizija pripada budućem svijetu, beskonačno uzvišenom i bezgraničnom svemiru.

Jakovljevi mač i luk

וְאֵנִי נֹתֵתִי לְךָ שֵׁכֶם אֶחָד עַל אֶחָיִךְ, אֲשֶׁר לְקַחְתִּי מִיַּד הָאֹמְרִים, בְּחֶרְבִי וּבְקִשְׁתִּי.

Kada je blagoslovio Josefu, Jakov mu je obećao dodatnu baštinu – „dio koji sam uzeo od Amorejaca svojim mačem i svojim lukom“ (*Postanak 48,22*).

Nevjerojatno je koliko ova izjava nije prikladna za Jakova. Jakov je bio „ištam“, učenjak koji je prebivao u „šatorima Tore“. Jakov je bio onaj koji je svog razjarenog brata dočekaao darovima, a ne bitkom. Jakov je onaj koji je prokleo svoje sinove zbog pokolja nad stanovnicima Šehema nakon što su oni oteli i silovali njegovu kćer. Pa odakle onda ovaj govor o mačevima i lukovima?

Mudraci tumače njegovu izjavu ne kao oružje rata, već kao oružje molitve:

„Ne kaže li se, 'Ja ne vjerujem svom luku i moj me mač neće spasiti' (*Psalam 44,7*)? 'Moj mač' se odnosi na molitvu. A 'moj luk' (*be-kašti*) odnosi se na molbe (*bakaša*).“ (*Baba Batra 123a*).

Je li to samo homiletsko tumačenje Jakovljeve izjave? Što mačevi i lukovi imaju zajedničkoga sa molitvom?

Priprema za molitvu

Tisućama godina unazad, skupina osobito pobožnih pojedinaca, znanih kao 'hasidim rišonim', živjela je u Erec *Jisraelu*. Mišna bilježi njihovu praksu meditiranja po čitav sat prije svake molitve. Oni ne bi započeli molitvu sve dok ne bi znali da su „njihova srca u potpunosti usmjerena prema njihovom Ocu na nebesima“ (*Mišna Berahot 5,1*).

Koje vrste meditativnih tehnika su koristili 'hasidim rišonim'?

Rav Kook sugerira da su Jakovljevi 'mač' i 'luk' mentalna oruđa kojima se čovjek priprema za molitvu. Ta oružja predstavljaju metode kojima čovjek pročišćava svoje misli i oplemenjuje mentalne slike u pripremi za čisto iskustvo molitve.

„Meditativna metoda koja koristi vizualizaciju 'haslila hagedola' (veliku negaciju) – potrebna kako bi se probili do svjetla *Ein Sofa* – ta tehnika pročišćava sve životne sile. Podiže ih iznad svih niskih, svjetovnih kvaliteta. Uzdiže također i sve što je povezano sa pojedincem koji meditira koristeći 'jihudim' (mistična ujedinjenja), dok on odražava tu temeljnu misao u dubini svog duha i duše, sa duhovnom jasnoćom i uzdizanjem.“

'Mač' je stoga tehnika kojom čovjek odvaja sve svoje grešne misli. To je 'velika negacija'. Mi odbijamo idolatrijske definicije Vječnog i Bezgraničnog te stječemo svijest o svjetlu *Ein Sofa*.

A što je Jakovljevi 'luk'? To se odnosi na fokus i koncentraciju. Rav Kook nastavlja:

„Molitva koja je utemeljena na toj uzvišenoj čežnji ispunjena je čistom inspiracijom. Ona pogađa svoju metu kao luk i strijela strijelca prvaka. „Mojim mačem i lukom“ – „mojom molitvom i preklinjanjem“.

Tako je 'luk' metafora za stanje mentalnog fokusa tijekom molitve. Ta je slika uzeta od uvježbanog umijeća profesionalnog strijelca koji se pažljivo fokusira na cilj prije nego odapne strijelu. Ustvare, hebrejska riječ za namjeru – *kavana* – doslovno znači 'naciljati metu'.

To je kvaliteta čiste božanske službe koju je Jakov bio sposoban osloboditi od utjecaja idolatrije Amorejaca – „mojim mačem i lukom.“ ■

Prevela Anja Grabar

(nastavak s 6. stranice) **Rabbi Berel Wein: Promjena nije jednostavna stvar**

će ih osposobiti da izdrže dugu noć Egipatskog ropstva i egzila.

Posljednjih sedamnaest godina Jaakovljeva života bile su priprema za stoljeća nevolja koje će uslijediti. Jaakovljeva sposobnost da formira i usmjeri svoju obitelj na takav način da ostanu odani i vjerni B-zjem zavjetu s njima odgovara sedamnaest godina Rabijeve razrade Mišne u Ciporiju tisućama godina kasnije.

Postupci praotaca postali su obrasci iz kojih su učile potonje generacije. Na taj način su životi i obrasci ponašanja i događanja kod Jaakova i Rabija bili povezani i pored ogromnog vremenskog razmaka koja ih je dijelio. Upravo onako kako Jaakov živi tako živi i Rabi. I taj način života nije ograničen godinama niti vremenom, već je vječan do unedogled.

Stara dosjetka "Koliko je psihijatar potrebno da bi se promijenila žarulja? Samo jedan, ali žarulja se mora željeti promijeniti!" odjekuje duboko u meni. Nakon više od pola stoljeća u rabinatu i podučavanju Tore svaki puta iznova sam svjedom istinitosti ovog mudrog zapažanja. Promjena se vrlo rijetko postiže samo izvanjskim pritiscima, propisima ili čak prisilama. Ona traži unutarnju voljnost i predanost da se na neki način promijeni pravac kojim se ide ili da se iznova razmisli o svojim stavovima prema događajima i izazovima života.

Ako se žarulja nije voljna promijeniti onda je niti stotinu psihijatar neće moći promijeniti. Istina je da su velike promjene u Židovskom životu tijekom protekla tri stoljeća bile potaknute vanjskim pritiscima i promjenama u čitavom društvu. No ipak, te su promjene bile zapravo, uglavnom, stvorene iznutra, zbog unutarnjeg nezadovoljstva Židova ne mijenjanjem njihova statusa po pitanju njihovog duhovnog i fizičkog stanja u kojem su se našli.

Hasidut se brzo proširio istočnom Europom unatoč zlostojnom negodovanju velikih i uglednih rabinskih vođa, jer je masovni unutarnji Židov žeađao za nekom vrstom emoci-

onalne povezanosti s Torom, više i iznad čistog intelektualnog dostignuća i znanja.

Musarski pokret u litvanskoj Židovskoj zajednici devetnaestog stoljeća uhvatio je korijena jer su mnogi od velikih učenjaka Tore osjećali unutarnji poriv da stvore viši oblik društva i obrazovanja prema Tori. Musar je, na neki način, bio "hasidut" litvanskih učenjaka Tore, pobuda da se ostvari poboljšanje samih sebe i društva Tore orijentiranog na njene vrijednosti.

Ti su samonikli pokreti proizašli iz želje Židovske 'žarulje vremena' da se promijeni. Tako su i Rabi Yisrael Baal Šem Tov i Rabi Yisrael Lipkin iz Salanta svaki za sebe imali plodno tlo na kojem su mogli posaditi ogromne promjene u Židovskom svijetu njihova vremena.

I druge su velike promjene u Židovskom životu u osamnaestom, devetnaestom i dvadesetom stoljeću također bile potaknute unutarnjim silama, mada svakako pod utjecajem vanjskog duha vremena njihovog doba. Reformski pokret u Njemačkoj bio je produkt unutarnje Židovske pobude da se oslobodi progona, diskriminacije, geta i siromaštva.

Nikakve zabrane i prijetnje nisu mogle utišati tu žeđ za promjenom i tada se činilo da nema drugog raspoloživog načina za promjenu od Reforme. To jednako tako važi i za zaljubljenost istočnoeuropskih Židova u socijalizam, marksizam, komunizam i općenito ideje ljevice, ljubav koja još nije potpuno nestala ni u današnje vrijeme.

Unutarnji Židovski poriv prema poštenju i jednakosti, utopistički san o pravednom i društvu jednakosti koje će zauvijek protjerati rat i siromaštvo potaknuo je milijune Židova da pristupe ljevici u svim njenim oblicima i potpuno ih sekularizirao. Poticaj na promjenu u Židovskom društvu prevladao je sve barijere pa čak i izbrisao tradicije vjere i vjerskih običaja koji su postojali.

Isto vrijedi i za cionizam, ponovo u svim njegovim različitim transformacijama. Želja da se egzil završi i da imamo neovisnu Židovsku državu uspostavljenu u domovini Zemlje Izraela, dodirnula je duboko usađenu strunu u Židovskom mnoštvu. Protivno svim očekivanjima i protivljenjima – kako vjerskim tako i svjetovnim – oni su uspjeli postići ono što se činilo nevjerojatnim, ako ne i nemogućim. Žarulja se poželjela promijeniti.

Sve veći rast izučavanja Tore i obrazovanja u Tori do kojeg je došlo u Židovskom životu nakon holokauta također je produkt unutarnjeg poticaja u duši mnogih Židova. Židovski mladići i djevojke željeli su izučavati Toru i bili su i jesu voljni žrtvovati mnogo toga kako bi to postigli.

Ljubav prema Tori koja postoji u Židovima dovela je do te promjene. Devetnaesto, pa čak i dvadeseto stoljeće dalo je velike učenjake i utjecajne ličnosti Tore. Ali oni nisu pobudili promjene u Židovskom društvu koje su naši sadašnji rabini i učitelji postigli. Unutarnje pobude da se ostvari ta promjena tada nije bilo, a iz nekog je razloga sada tu.

Isto je tako i sa polaganim ali stalnim povratkom tradiciji i držanju vjerskih običaja koji su zahvatili izraelsko društvo tijekom prošlih nekoliko desetljeća. Ljevičarski kibuci koji sada podižu sinagoge, košer kuhinje, satove učenja Tore kao dio svoje zajednice i načina života čine tako zbog preispitivanja svoje duše, a ne zbog izvanjskih pritisaka ili propisa.

A polagana, postupna i neumoljiva promjena koja se zbiva u vjerskom svijetu Izraela i njena integracija u opće izraelsko društvo – haređi fakulteti, organizirana vojna služba, više od četrdeset posto ih je sada zaposleno, itd. – također je došla zbog promjene u načinu razmišljanja. I ta se žarulja željela promijeniti. Nikada ne bi trebalo podcijeniti silu unutrašnje promjene i vječite povezanosti naroda Izraela sa svojom Torom i zemljom.

Šabat šalom ■

Rabbi Yissocher Frand:

Menuhas HaNefesh I postignuća

Menuhas HaNefesh dolazi s osjećajem ostvarenja

Blagoslov Jisakarovog plemena sadrži stih: „On će vidjeti da je *menuha* (počivalište, odmor) dobra i da je zemlja lijepa te će podmetnuti svoja ramena da nosi teret i postat će dužnički sluga.“ (*Berešit 49,15*). Izgleda da u ovom stihu postoji jedna nelogičnost koju je teško razumjeti. Stih počinje govoreći kako će osoba vidjeti odmor (*menuha*) kao pozitivan fenomen (ki tov), a završava riječima, „te će podmetnuti svoja ramena da nosi teret i postat će dužnički sluga.“ Ne bismo očekivali da netko kome se sviđa odmor želi postati dužnički sluga! Što nam zapravo govori ovaj stih?

Vjerujem da je jednostavno tumačenje ovog stiha da postoje dvije vrste odmora. Kada govorimo o pojmu '*menuha*' možemo govoriti o vrsti odmora koju osoba ima kada je na godišnjem odmoru. Odemo negdje gdje je toplo i sunčano. Nemamo

odgovornosti o kojima bismo trebali brinuti. Izležavamo se u višećoj ležaljki ispijajući hladnu limunadu. Čitamo knjigu ili novine. Osjećamo se kao da smo u 'drugom svijetu' i jednostavno uživamo u povjetarcu. Na trenutak čovjek tada pomisli, „Oh, ovo se zove odmor, nema ništa ljepše od toga.“ To je ono što čini odličan godišnji odmor.

Međutim, koliko god se to činilo neshvatljivo, čovjek se nakon nekog vremena umori od toga. Nakon nekog vremena, počne se osjećati jako prazno. To je stoga što čovjek u sebi ima nešto što zovemo '*nefes*' (duša) i ta duša mora biti održavana. Jedino što održava dušu je duhovna komponenta. To nam daje do znanja stih iz Koheleta (6,7) „Sav je trud čovjekov u tome da nasiti svoja usta, no njegova se duša ne može nasititi (*v'gam haNefesh lo timale*).“ Čovjekova duša čezne za time da ima odnos sa duhovnošću. Želi imati osjećaj ostvarenja. Čak i u sekularnom svijetu, ljudi

imaju ambicije. Žele postići nešto sa svojim životima. Ako je osoba stalno na 'godišnjem odmoru' i ne postiže ništa, ona u sebi osjeća prazninu. To ljude motivira da čine stvari. To dolazi iz ljudske duše.

Kada čovjek koristi svoje talente kako bi ostvario ciljeve, postoji ogromna '*menuha*' (zadovoljstvo; unutarnji mir) povezana s time. To se naziva '*menuhas haNefesh*' (spokoj duše). Takva vrsta mira ne postiže se na godišnjem odmoru, već onda kada čovjek osjeća da talente koje mu je darovao Stvoritelj svemira koristi kako bi nešto učinio i donio promjenu u ovaj svijet.

To je '*menuha*' o kojoj govorimo u blagoslovu za Jisakara. „On je vidio da je *menuha* dobra“ odnosi se na *menuhas haNefesh* koji čovjek postiže kada nešto čini sa B-gom danim talentima i kada ga osjećaj mira i spokoja ispune jer zna da je u svom životu ostvario nešto važno.

Zohar na ovaj stih kaže da se dio „vidio je da je *menuha* dobra“ odnosi na pisanu Toru, a dio „i da je zemlja lijepa“ na usmenu Toru. U konačnici, nastavlja Zohar, dio stiha koji kaže da će Jisakar „podmetnuti svoja ramena da nosi teret“ odnosi se na težak rad uložen u učenje Tore. Jisakarovi su potomci zasjedali u Sanhedrinu. Oni su na neki način bili učitelji Tore. Jisakarovo pleme prihvatilo je učenje i podučavanje Tore kao svoju baštinu unutar Klal Jisraela. To je bila njihova misija u svijetu.

Kao rezultat toga, „oni su podmetnuli svoja ramena da nose teret“ – uzeli su na sebe teret koji su smatrali svojim životnim pozivom i učinili su

(nastavak s 8. stranice) **Rabbi Yissocher Frand: Menuhas HaNefeš i postignuća**

to sa entuzijazmom i predanošću. Kada čovjek ostvari svoj životni poziv, on ima osjećaj 'menuhas haNefeša'. Čovjek može biti zauzet čitav dan, ali ako čini ono što želi činiti, tada mu vrijeme nije važno. To mu pruža veliko zadovoljstvo.

Ljudi čine veliku pogrešku. Jedan od mitova u životu je nešto što zovemo umirovljenje. Ljudi kažu, „Ne mogu dočekati mirovinu.“ Čujemo mnogo priča o ljudima koji dostignu cilj umirovljenja i kažu, „A što sad?“ Imaju dovoljno vremena za pročitati novine ujutro. Imaju dovoljno vremena za igranje golfa. Ali što onda? Ljudi ozbiljno griješe kada misle da je najbolja stvar na svijetu biti u mogućnosti ne raditi ništa. Ne raditi ništa je najgora stvar na svijetu. Otupljuje i baca čovjeka u depresiju.

Istinski *menuhas haNefeš* na koji misli Tora, jest *menuhas haNefeš* koji dolazi sa ostvarenjem korištenja čovjekovih talenata. To je ono što je Jisakar vidio i zato je podmetnuo svoja ramena kako bi uzeo na sebe teret učenja Tore.

Nitko ne odbacuje svoju 'mamu'

Jaakov Avinu kaže Josefu „Kad sam se vraćao iz Harana umrla mi je Rahela u Kanaanskoj zemlji dok smo još bili na putu, kad je ostao još mali dio puta do Efrate; pa sam je sahranio tamo na putu za Efratu, to jest Bet Lehem“ (*Berešit 48,7*). Raši objašnjava da se Jaakov opravdavao pred svojim sinom nakon što je tražio od njega da njegove posmrtno ostatke vrati u *Erec Jisrael*: „Nemoj misliti da sam bio lijen i da je to razlog zašto nisam tvoju majku Rahel sahranio u pećini Makpeli. Mogao sam to učiniti. Moraš znati da je to što sam ju sahranio na putu za

Bet Lehem B-žja zapovijed, zato da bi bila od pomoći svojoj djeci kada ih Nabukodonozor bude tjerao u progonstvo. Tada će oni prolaziti kraj njenog groba, a ona će ići pred njima i tražiti milost za njih. Kao što je pisano, „Čuje se glas na nebesima...“ i Vječni, neka je blagoslovljen, odgovorit će joj „To je tvoja nagrada; tvoja će se djeca vratiti u svoje granice.“ (*Jeremija 31,14-16*)

Rahelu nazivamo i 'mama Rahel'. *Klal Jisrael* plakao je svojoj majci na putu u progonstvo. Rahel je plakala pred Svemogućim koji je čuo njen plač i obećao da će se njena djeca vratiti iz progonstva.

U autobiografiji rabina Jisraela Meira Laua, bivšeg glavnog rabina Izraela, on iznosi sljedeću zanimljivu priču:

Rabi Lau piše da je bio u kontaktu sa Jichakom Rabinom, bivšim premijerom Izraela. On također piše da je jednom putovao na Kubu i susreo se s predsjednikom Kube na 3 sata (između 2 i 5 ujutro, prema Castrovom običaju za prijem velikodostojnika). Na kraju sastanka, Castro je rabi Lau dao kutiju kubanskih cigara tražeći od njega da to uruči osobno Jichaku Rabinu. Rabi Lau se vratio u Izrael, pozvao Rabina i rekao mu da ima kutiju cigara za njega koju mu šalje Fidel Castro. Rabin mu je rekao da ne puši cigare, već samo cigarete, ali to je bila zanimljiva priča.

Rabi Lau piše da je ipak bio sposoban do neke mjere imati utjecaj na Jichaka Rabina u jednoj važnoj stvari. Kada je država Izrael pregovarala sa Palestincima nakon „Sporazuma iz Osla,“ podiglo se pitanje o tome što će

biti s Bet Lehemom. Bet Lehem je palestinski grad, ali tamo se nalazi i *kever Rahel* (Rahelin grob). U sporazumu oko kojeg su pregovarali, Izraelci su inzistirali da *kever Rahel* ostane pod židovskom upravom.

Postoji prilaz dugačak 500 metara od naselja Gilo (jeruzalemske četvrti koja je najbliža Bet Lehemu) do Rahelinog groba. Palestinci su inzistirali da njihovi vojnici kontroliraju taj put. Drugim riječima, grob bi ostao pod izraelskom kontrolom, ali Palestinci bi kontrolirali prilaz do njega. Rabin je potpisao taj sporazum. U nekim izraelskim krugovima postojala je zabrinutost da ukoliko kontrola prilaza bude dana Palestincima, tada neće biti sigurno putovati do Rahelinog groba.

Rabi Lau sastao se sa Rabinom i rekao mu, „Znam da ne želiš kršiti sporazum, ali moraš inzistirati na tome da Izrael zadrži kontrolu nad prilazom i da osigura siguran pristup Židovima do Rahelinog groba. Rabin, koji je bio sekularni Židov, nije mogao razumjeti svu tu pomutnju oko mjesta Rahelinog groba. Rabi Lau mu je rekao – „To je zato što je Rahel naša mama, a nitko ne odbacuje svoju majku!“

Te su riječi djelovale na Rabina i sljedećeg tjedna objavio je promjenu svog stajališta vezanu uz taj slučaj. Zbog te dojmljive molbe rabi Laua koji je rekao da „nitko ne odbacuje svoju mamu“ do dana današnjeg Židovi imaju pristup Rahelinom grobu u blizini Bet Lehema te još uvijek dolaze tamo moliti u velikom broju. ■

Prevela Anja Grabar

Rabbi Shaul Rosenblatt: Potonuli smo

'Stekni sebi prijatelja' (Avos 1,6) – Prijatelji se ne pojavljuju samo tako na tvojim vratima, njih moraš 'steći'. Ako želiš poznanike radije nego prijatelje, to je u redu. Ali ako želiš istinskog prijatelja, moraš ulagati u odnos. Vjernost i odanost obično daju dobre rezultate. Ako nisi tu onda kada te drugi trebaju, nemoj biti iznenađen ako žanješ ono što si sijao.

'Mrzi javne službe' (Avos 1,10) – Malo je stvari za koje nam rabini kažu da ih trebamo mrziti, no javna služba gotovo je nemoguć scenarij. Ono što ljudi odobravaju često nije u skladu s onim što je ispravno. Kada svijet gleda i sudi, pritisak da se uklopiš je ogroman. Bolje je biti van centra pažnje tako da možeš čuti tihu istinu u svom srcu bez buke javnog mišljenja koja ju utišava.

Rabini su oprezni sa svojim riječima. Ne kažu nam da ne prihvaćamo javne službe, već da ih ne volimo. To je prljav posao, ali netko ga mora preuzeti. Ako to moraš biti ti, neka bude tako. Ali neka ti ta ideja bude neprivlačna. Jedino tako, čovjek se može osjećati dovoljno jakim da bi ispravnu stvar stavio iznad moći koja mu se nudi.

'Mudri ljudi, pažljivo birajte svoje riječi' (Avos 1,11) – Riječi imaju ve-liku snagu; one mogu uzrokovati bol, ljutnju, frustraciju, svađu, ra-dost, sreću – gotovo svaku emociju poznatu ljudima. Mudar čovjek razmisliće o utjecaju svojih riječi i pažljivo će ih birati prije no što progovori.

'Najviše sam naučio od svojih učenika' (Taanis 7a) – Nema boljeg načina za učenje od podučavanja. Možeš se praviti da nešto razumiješ, ali kada tome trebaš podučiti druge, ako to uistinu ne razumiješ, oni će te samljeti!

Podučavanje je najviša forma učenja. Može izgledati da davanje novca onome tko je u potrebi ne

donosi nikakvu dobit: ti imaš manje (novca), a on ima više. Međutim, kada je riječ o davanju mudrosti onome kome je potrebna, obje strane na kraju imaju više.

'Svrha znanja je znati da ne znamo' (Behinas Olam) – Znam da je ova misao malo više ezoterična nego inače, ali... što više mislimo da znamo, to manje uistinu 'znamo'. Što više shvaćamo da ne znamo, više istinski 'znamo'.

'Ne priželjkuj čast' (Avos 6,5) – Tko bi priželjkivao čast? Druge ljude koji mi govore koliko sam ja sjajan? Ne donosi li to osjećaj praznine? Ako zaista želim biti velik, ja sam taj koji mora iskreno vjerovati u to da sam velik. Ako su mi potrebni drugi kako bi me uvjerali u nešto, tada više ne mogu biti siguran u to!

'Ne traži da budeš velik' (Avos 6,5) – Veličina koju tražimo sami zbog sebe, prema definiciji uopće nije veličina, već vlastiti interes u drugom obliku. Prava veličina podrazumijeva iskreno služenje drugima; nju je moguće postići samo ako ju ne tražimo.

Šabat šalom ■

Prevela Anja Grabar

Rabbi Shaul Youdkevitch, Live Kabbalah:

TJEDNI ZOHAR: VAJEHI

Paraša (priča) Vajehi uči nas kako dosegnuti duhovne razine, te o proricanju.

Priča u paraši Vajehi započinje prizorom Jakova koji na smrtnoj postelji poziva svoje sinove da bi ih blagoslovio i otkrio im proročanstva za kraj dana. Zohar objašnjava da je ova razina proročanstva, kako nam nagovještava riječ Vajehi, bila dana samo Mošeu i Jakovu.

Mudrost kabale govori o pet različitih razina svijesti:

Nefeš, Ruah, Nešama, Haja i Jehida.

Većina je ljudi na razini *nefeša*, koji uključuje sve želje koje potiču naše tijelo i njegova osjetila. Ovaj stupanj se dijeli na životinjski *nefeš* (naš instinkt za preživljavanjem) i racionalni *nefeš* (racionalni / intelektualni poticaj, znatiželju i glad za znanjem).

Ruah - duh je druga razina i on je povezan s istinskom duhovnošću, altruizmom i nesebičnom ljubavi.

Nešama - dušu, treći stupanj, stječu osobe čije dijeljenje s drugima i sposobnost zamišljanja prelaze granice njihove neposredne vremenske i prostorne okoline.

Haja - živa duša, je 4. stupanj. To je razina proročanstva i neograničen pristup gornjim svjetovima.

Riječ "Vajehi" odnosi se na četvrti stupanj svijesti - "*Haja*".

Peti: *Jehida* se dosegnulo samo jednom, na brdu Sinaj, kada je cijela nacija doživjela najvišu razinu otkrivenja još od Stvaranja, proročanstvo i uskrsnuće.

Jakov je otišao u Egipat kako bi pripremio teren za generacije koje dolaze sa svrhom da bi prikupio sve svete *nicocot* (iskre) izgubljene u

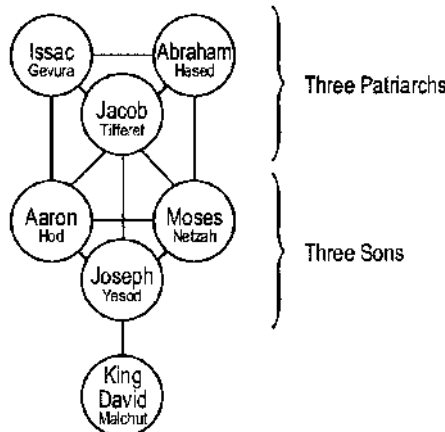
mračnim silama Egipta. Znao je da je Egipat - najnečistije mjesto na zemlji - bio željezna peć za sve velike duše koje su se tamo trebale sakupiti. Sve godine ropstva u Egiptu bile su tako zacrtane da se sve duše koje nisu imale svoj *tikun* u velikom potopu uspiju popraviti i pročistiti (to je razlog zašto je rečeno: "...Svaki sin koji se rodi bit će bačen u rijeku ..."). I tako je, tijekom 400 godina, kroz bol i patnju u Egiptu bio kovan i stvaran narod Izraela, sve dok nije bio spreman izaći od tamo i dobiti Toru.

Kroz tisućljeća svog postojanja Židovski je narod uspio postajati jači, i iz svake nevolje koja ga je zadesila izvukao ono najbolje: nakon egipatskog ropstva došao je vrhunac otkivenja na brdu Sinaju; nakon

uništenja Prvog hrama i progonstva (586. p.n.e.), dogodilo se čudo Purima što je na kraju završilo izgradnjom Drugog hrama; nakon uništenja Drugog hrama (70. n.e.) napisani su Mišna, Gemara i Zohar; protjerivanje iz Španjolske (1492. n.e.) donijelo je zlatno doba Safeda - kabale, Šulhan aruha (Knjige svakodnevnih zakona) i još mnogo toga; i u naše dane nakon holokausta mi smo na početku nove ere prosvjetljenja, u kojem se kabala i Zohar brzo šire diljem svijeta.

Zohar objašnjava da je poruka Vajehi da istinski duhovna osoba zna da su mračna mjesta na koja u životu nailazimo naše najveće prilike da rastemo i stvaramo čuda. Jakov je uspio u Egiptu suprotno svim očekivanjima dosegnuti najvišu razinu proročanstva; to znači da naši najmračniji trenuci mogu biti začetak naših najboljih trenutaka. To je tajna života i tajna Knjige Postanka (Vajehi je njezina posljednja priča) koja se bavi padovima i pogreškama ljudi, i to je način na koji nas Tora vodi da steknemo sposobnost da u svakom padu vidimo priliku da prevladamo našu staru prirodu i stvorimo novu budućnost. ■

Prevela: Tamar Buchwald

Neprocjenljiva vrijednost častitosti, Rabbi Daniel Travls:

Individualna Istina

Šimon i Levi su par; instrumenti nasilja njihova su roba. (Berešit 49,5)

Jakov je kritizirao nasilno ponašanje Šimona i Levija; on ih je također osudio zbog toga što su kopirali Esavovo ponašanje. Ako objektivno pogledamo na svoje vlastito ponašanje, vidjet ćemo da ono u mnogo čemu oponaša ponašanja drugih, i zapravo uopće nije naše vlastito ponašanje. Tora poitiče osobu da pronađe svoj osobni individualni put, i ne promatra imitaciju ponašanja drugih u povoljnom svjetlu. U paraši Berešit Tora kaže: "Kajin je donio nešto svojih usjeva kao žrtvu Svemogućem. Hevel je također prinio neke od prvorođenaca stada, one najdeblje ... Kada se dogodi da bjehu u polju, Kajin nasrne na svog brata Hevela i ubije ga." Ako *micvot* imaju moć da zaštite osobu od opasnosti, zašto dobar prinos B-gu Hevela nije zaštitio od Kainove ljubomore? Budući da je on samo kopirao Kainovu ideju, Hevelov prinos nije bio dovoljno snažna *micva* da ga zaštiti od smrti.

Kada čujemo inspirativne priče o velikim ličnostima Tore, vrlo je povalno da razmišljamo o njihovim idejama i ponašanju, i pokušamo inkorporirati njihove vrline u svoje vlastite živote. Međutim, budući da mi ponekad nemamo te vrline, umjesto da pokušavamo oponašati njihovo ponašanje, poželjno je da od njih uzmemo ono što možemo iskoristiti da bi unaprijedili svoju vlastitu individualnu *avoda* (duhovni rad).

Lot je, primjerice, riskirao svoj život da ispuni *micvu* primanja gostiju, ali je bio spašen od uništenja u Sodomi iz sasvim drugog razloga. Kad je Avraham, dok su putovali u Egipat, bio rekao da je Sara njegova sestra, Lot nije otkrio Egipćanima da je Sara bila Avrahamu žena. Lot je stekao veliku zaslugu kada je sačuvao Avrahamovu tajnu, jer je to učinio po vlastitom nahođenju, dok je ideja ugošćavanja gostiju u njega bila usađena dok je živio u Avrahamovoj kući; vršenje te *micve* nije bilo rezultat njegove inicijative.

Prema tome, iako je riskirao svoj život za *micvu*, to se nije smatralo toliko velikim djelom kao što je to bila njegova šutnja u Egiptu.

Rav Shlomo Zalman Auerbach običavao je moliti na Kotelu u Starom gradu Jeruzalemu svaki *moca'e Šabat*. Sudjelovao je u minjanu kojega je vodio jedan osobiti *cadik*. Kada je *cadik* preminuo, Reb Shlomo Zalman preustao je sudjelovati u tom minjanu. Upitan zašto je prekinuo svoj običaj za *moca'e Šabat*, on je odgovorio da je *cadik* koji je organizirao taj minjan imao poseban način molitve koji je bio vrlo poticajan. Kada je preminuo, osoba koja je preuzela minjan pokušala je oponašati njegov stil. Budući da je njegova imitacija bila tek površna, Reb Shlomo Zalmanu činilo se da su njegove molitve predstavljale *šeker* (neistinu). On je toliko prezirao svaku naznaku *šekera* da se više nije mogao prisiliti da prisustvuje tom minjanu. ■

Prevela Tamar Buchwald

Breslov Research Institute:

Veza s *cadikom*

"Dani Jisraela približili su se umiranju; [Jaakov je rekao Josefu,] 'Leći uz svoje očeve...' (Postanak 47,29, 30); [Jaakov reče Josefu,] 'evo ja umirem' (48,21); [Jaakov] premine (r.31); Josef reče svojoj braći: 'Evo, ja umirem' (50,24); Josef umre u dobi od 110 godina ... i stave ga u kovčeg" (r.26).

Svako ljudsko biće dolazi na ovaj svijet kako bi svijet učinilo boljim vršenjem svojih dobrih djela. Međutim, većina to ne shvaća; oni samo pogoršavaju situaciju. To je razlog zašto oni prolaze više reinkarnacija i pate na mnogo različitih načina. Glavni temelj za poboljšanje svijeta je povezati se s *cadikom* koji poznaje korijen svake duše. Takav *cadik* zna kako postupati sa svakom dušom, dok je živa i kada je mrtva, kako bi ju popravio i pomogao joj da primi najveću količinu *daat*-a (božanske svijesti) koju može primiti. (Ovaj *daat* je glavna naslada Svijeta koji će doći.) Zbog toga je pametno povezati se s takvim *cadikom* dok ste još na životu. Mnogo je teže kada ste mrtvi. (Ali nije nemoguće).

Ustanovili smo da su mnogi ljudi napustili svoju privrženost *cadiku*. Postoje čak i neki koji su većinu svog života bili blisko povezani s *cadikom*, no kada su ostarjeli prekinuli su svoju vezu s *cadikom* i postali mu protivnici - neka nas B-g spasi toga! Kritični dio svake epizode u životu, i samog života, je njegov kraj. (Kao što se kaže: Sve je dobro što završi dobro.)

Kako starimo trebali bismo biti sve mudriji, s jednom sve većom i oplemenjenom duhovnom mudrošću. Zbog toga što kako starimo, dolazimo sve bliže povratku svom duhovnom korijenu i, u idealnom slučaju, do našeg konačnog *tikuna* (ispravka). Ali isto tako, dok god smo živi mi se borimo s našom sklonosti zlu. Što više duhovne mudrosti i *daat*-a netko mora doći, to je veća njegova borba. Često onaj koji pod stare dane duhovno ustukne, napravi korak unatrag, nije se dovoljno posvetio ranije u svom životu. Zbog toga on nije u stanju primiti duhovnu mudrost koja mu dolazi u susret, nego gubi pamet.

Ponekad su nam božanska mudrost i *daat* poslani u ugodnom paketu; ponekad u manje ugodnom. Proučavanje učenja *cadika* i drugi načini povezivanja s *cadikom* daje nam alate i posude da primimo mudrost i *daat*, tako da nas ni ugodnost niti neugodnost paketa ne prevlada ili omete.

Dakle, "Ne pouzdajte se u sebe sve do dana svoje smrti" (Avot 2,5). "Ne pouzdaj se u sebe"- Nemoj misliti da kroz to možeš proći sam; svima nam je potreban savjet *cadika*. "Do dana svoje smrti" - da potpuno usvojiš učenje *cadika* moraš biti spreman/na "umrijeti", žrtvovati se, čak pretrpjeti sramotu i poniženje, kako bi održao svoju vezu s njim "do dana svoje smrti".

Neka nas B-g blagoslovi da živimo dobro i mudro, dugo, dugo vremena. Amen.

agutn Šabos! Šabat šalom! ■

Prevela Tamar Buchwald

Biseri hasidske mudrosti

Nema osobine i nema snage u čovjeku koja bi bila stvorena bez svrhe. Čak i niske i nemoralne osobine mogu biti oplemenjene, kako bi služile Stvoritelju. Kada je, na primjer, samouvjerenost oplemenjena, mijenja se u smireno pouzdanje u Stvoriteljeve namjere.

No, čemu bi služilo samo nijekanje Stvoritelja? I ono također može biti oplemenjeno kroz ljubav prema bližnjemu. Jer ako netko dođe do vas i zamoli vas za pomoć, ne trebate ga odbiti pobožnim riječima, govoreći mu: Vjeruj i prepusti svoje brige Stvoritelju! Trebate postupiti kao da Stvoritelja uopće nema, kao da postoji samo jedna osoba na cijelom svijetu koja bi mogla pomoći tom čovjeku – vi sami. ■

R. Moshe Leib iz Sasova

Razlika između velikog uma i malog uma je sljedeća: veliki um je u stanju zadržati se na jednoj ideji dugo vremena i, ako je potrebno, čak je i poboljšati.

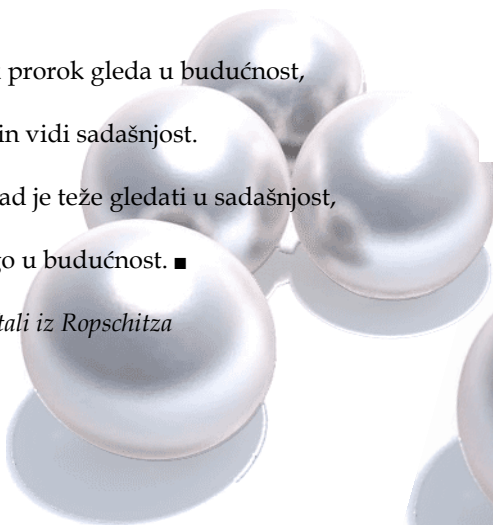
Za to se vrijeme u malom umu ideje smjenjuju brzinom munja na oblačnom nebu. ■

Magid iz Koznica

Do proročanstva gleda u budućnost,
rabin vidi sadašnjost.

Ponekad je teže gledati u sadašnjost,
nego u budućnost. ■

R. Naftali iz Ropschitz

Prije svake molitve ja neko vrijeme provedem u molitvi

- da za vrijeme molitve budem u stanju samo moliti. ■

R. Chaim iz Tzanza

Gdje možemo pronaći Stvoritelja?

Na svakom mjestu gdje Mu dozvolimo ući. ■

R. Menachem Mendel iz Kotzka

Bisere sakupio i preveo Nenad Vasiljević

Sefer Hamicvot Hakacar

Zapovijedi koje se danas mogu poštivati

kako ih je sakupio Hafec Hajim

Pozitivne zapovijedi

12. Pozitivna je zapovijed pričvrstiti mezuzu na ulazu svog doma

kao što Pismo kaže: I zapisat ćeš ih na dovratke svoje kuće i na kapije svoje (D'varim 6,9). U mezuzi [zavijenom komad pergamenta, najčešće umetnutom u kutijicu] su zapisana dva odjeljka Svetog Pisma: Čuj (D'varim 6,4-9), I bit će ako budete slušali (D'varim 11,13-21). Osoba ima dužnost voditi računa o mezuzi, tako da se svaki puta kada uđe ili izađe susretne s jedinstvom B-ga blago-slovenog [zapisano u mezuzi], pa se sjeti svoje ljubavi prema Njemu, te se time trgne iz svog sna i od svojih pogrešaka u dosadnim, praznim stvarima svakodne-vice; i shvatit će da ništa ne postoji zauvijek osim spo-znaje o B-žanskoj stijeni, temelju svijeta [B-ga]. Pa će se smjesta vratiti svoj težnji za dobrim i hodit će jasnim stazama pristojnosti.

Na snazi je na svakom mjestu, u svako doba, kako za muškarce tako i za žene.

Negativne zapovijedi

13. Negativna je zapovijed ne zaklinjati se u ime idola

kao što kaže Pismo, i ne spominji imena drugih bogova (Šemot 23,13). Niti treba davati obećanje u ime idola. U ovu je zabranu uključeno i pravilo da se neznabošca ne navodi da se zakune svojim predmetom obožavanja. Čak i spo-menuti ime idola, ne prilikom prisizanja, zabranjeno je. To znači: čovjek ne bi trebao reći svom bližnjem, „Čekaj me pored tog i tog idola,“ i tome slično. Kada je idol za-pisan u svetim Spisima, dopušteno je izreći njegovo ime – na primjer Pe'or, Bel, Nebo, i tako dalje. Zabranjeno je navoditi druge da daju obećanje ili zakletvu u ime [svog] idola.

Ovo je na snazi na svakom mjestu i u svakom trenutku, kako za muškarce tako i za žene. ■

U najkraćim crtama: Paraša

1. alija: Godine 2255. Jakovu je bilo 147 godina, a Josefu 56. Jakov je bio živio u Micrajimu 17 godina. (Primijetite da je Josefu bilo 17 godina kada je bio prodan u ropstvo, a da je numerička vrijednost riječi "Vajih" 34.) Jakov je pozvao Josefa da dođe do njegovog ležaja. Josef je došao sa svoja 2 sina. Jakov im je iskazao dobrodošlicu, te Menašu i Efrajimu dao status "Plemena". Jakov potom inzistira da se Josef "zakune" da će ga sahraniti u Kanaanu, a ne u zemlji Micrajim.

2. alija: *Paraša* donosi znamenitu scenu kada Jakov prekriži svoje ruke kako bi desnu ruku stavio na Efrajimovu glavu (Efrajim je stajao Jakovu slijeva) a lijevu na glavu Menaša. Jakov

je blagoslovio svoje unuke poznatim blagoslovom *Hamalah hagoel*. (48,16)

3. alija: Josef pokuša ispraviti položaj Jakovljevih ruku. Jakov se odupre tome i kaže Josefu da, iako je Menaše predodređen da bude velik, Efrajim će biti još veći. Uzor blagoslova koji otac daje svom sinu postavljen je (48,20).

4. & 5. alija: Jakov sazove svojih dvanaest sinova i blagoslovi svakoga od njih ponaosob.

6. alija: Jakov naloži svim svojim sinovima da ga sahrane u Kanaanu, pored njegove žene Lee, i potom premine. Micrajim je žalovao za Jakovom 70

dana. Josef je dogovorio s Faraonom da sahrani Jakova u Kanaanu. Nakon što odsjede *šiva* (50, 10) i obave sahranu, 12 sinova se vraća u Egipat. Nakon Jakovljeve smrti braća Josefu iskazuju svoju bojazan da će im se sada on osvetiti za to što su ga prodali u ropstvo. Josef zaplače kada čuje čega se oni boje, te ih uvjера da im ništa ne zamjera.

7. alija: Josef je vladao Egiptom još 54 godine. Od svoje braće zahtijevao je da mu obećaju da će u vrijeme njihovog odlaska iz Egipta prenijeti njegove kosti u Kanaan i tamo ih ponovo sahraniti. Josef je umro godine 2309. u dobi od 110 godina. ■

U najkraćim crtama: Haftara

M'lohim I 2, 1

Talmud nam u Bava Mecia 87a govori da je Jakov Avinu [naš otac] bio prva osoba koja je "oslabila" prije svoje smrti. Zapravo, on je Hašema zatražio taj "dar" tako da bi imao vremena da sredi svoje poslove. Ovoj jedna *haftara* je iz Kraljeva I pogl. 2 koje nam donosi posljednje upute Dovidu Hameleha Šlomi prije njegove smrti. Baš kao što je Jakov uredio svoje posljednje poslove sa svojom djecom, tako je i Dovid dovršio svoje osobne stvari sa svojim sinom.

Dovidov nedovršeni posao ticao se situacije osobne odanosti i izdaje. Kako bi nasljeđivanje prijestolja prošlo sigurno i mirno, Dovid identificira dvije ključne osobe koje su ga izdale tijekom njegove 40-godišnje vladavine kao kralja – generala Kralja Davida, Joava ben Ceru, i Šlominog osobnog *rebija*, velikog učenjaka Šimija ben Gera. Uz to, on izdvoji obitelj Barzilaia Gileadana za poseban kraljevski obzir i nagradu.

Dovid Hameleh nije zainteresiran za osvetu. Dovid, otac Mašijaha, nije bio obuzet gnjevom. Dovid, tog senzitivnog pjesnika i izvanrednog pjevača, za-

nimala je samo pravda i buduće dobro njegovog naroda. Nužno je bilo da poduči mladog Šlomu što to znači imati ulogu čvrstog vođe, i kako rješavati probleme, prije nego li se pretvore u krize.

Bez ikakve sumnje, Dovidu Hamelehu bi bilo lako oprostiti onima koji su ga izdali, a naročito na kraju njegovog života; no to nije kvaliteta vođe, ona koja donosi konačno iznavljenje i izgradnju *Bejs Hamikdaša*. Kao Kraljevi, Dovid i Šlomo moraju biti posvećeni Tori Vječnoga, društvenoj pravdi, i vječnosti njihova naroda. ■

Rabbi dr. Abraham J. Twerski:

Rastimo svakoga dana

Vajehi

Ja idem sada kamo ide sve, što je zemaljsko. A ti budi jak i pokaži se kao čovjek! (1. Kraljevima 2,2)

Ovo su bile posljednje riječi kralja Davida svom sinu i nasljedniku, Solomonu. David u osnovi kaže: „Ja se više nisam u stanju boriti. Snaga mi gasne, i moram sada otići kuda idu i svi ljudi. Ali ti si mlad i pun života. Moraš biti čvrst i moraš biti čovjek.“ Ova poruka posredno kaže da Solomon treba biti dovoljno čvrst

da ne ide putem svih ljudi, već da bude svoj čovjek.

Biti nekonformist nije vrlina samo po sebi. Ponašati se na način na koji se ponašaju drugi u našem okruženju nije pogrešno, sve dok znamo da je naše ponašanje ispravno i prikladno. U tom slučaju, mi postupamo po svojoj savjesti. Ono što je pogrešno je kada se odrekneмо svog prava na razmišljanje, prosuđivanje, i donošenje odluka za sebe. Lako si možemo dopustiti da nas pokreću mišljenja i odluke drugih, i da na taj način propustimo postupati po svojoj vlastitoj savjesti.

Izraz „Ja idem putem svih ljudi“ više je nego samo eufemizam za

smrt, on zapravo definira duhovnu smrt. On tvrdi da istinski život postoji samo kada aktivno odlučujemo o svom ponašanju. Potpuno pasivna egzistencija, pri kojoj je tijelo aktivno ali um nije, može se smatrati životom u fizičkom smislu, no u duhovnom je to smislu bliže smrti.

Nije čudo da Talmud kaže da se „one koji čine zlo smatra mrtvima još za života“ (*Berachos 18b*). Propust da se koristimo svojim duhovnim sposobnostima, te umjesto toga guramo svoj um u stanje pasivnosti, dopuštajući svojim fizičkim i društvenim pobudama da zagospodare našim životima, u stvarnosti je smrt. ■

Iz domaćeg tiska

ŠTO JE ISTINA

Izraelski znanstvenici oživili staru teoriju: Mjesec je sastavljen od više malih mjeseca

Večernji list 11.1.2017.

Nije se radilo o jednom tijelu, već je postojalo više manjih 'mjeseca' koji su se poslije spojili u jedan

Znanstvenici izraelskog instituta Weizmann iz Rehovota oživili su staru teoriju prema kojoj je nastao Mjesec.

Nije se radilo o jednom tijelu, već je postojalo više manjih 'mjeseca' koji su se poslije spojili u jedan.

OTKRIVÉ

Nakon više od sedam desetljeća otkriveno što je bilo s jednim od najopakijih nacista

Index 11.1.2017.

NACISTIČKI ratni zločinac Alois Brunner, odgovoran za smrt 130 tisuća Židova, umro je 2001. u 89. godini, zatvoren u zapuštenom podrumu u Damasku, objavio je francuski časopis XXI.

Taj francuski istraživački magazin, koji izlazi kvartalno i prodaje se u knjižarama, proveo je istragu o sudbini jedne od najopakijih figura nacističkog režima.

Trojica bivših članova sirijske tajne službe s kojima su razgovarali novinari XXI-a kazali su da je bivši suradnik Alberta Eichmanna posljednje godine života proveo u bijednim uvjetima u podrumu jedne zgrade u Damasku.

Taj austrijski zapovjednik SS-a bio je upravitelj sabirnog lo-

gora Drancy, sjeverno od Pariza, iz kojeg su Židovi iz okupiranog dijela Francuske bili transportirani u Auschwitz.

Do kraja života ostao je nepokolebljivi nacist i antisemit, rekli su izvori.

Jedan od njegovih čuvara kazao je da je Brunner zadnjih godina živio u nehygienjskim uvjetima i jeo skromne vojničke porcije.

Okolnosti svršetka Brunnerova života dugo su bili nepoznata. Centar Simona Wiesenthala proglasio ga je mrtvim 2010.

Prekaljeni lovac na naciste Serge Klarsfeld, čiji je otac umro u Auschwitzu, izjavio je AFP-u da zaključci časopisa XXI "izgledaju visoko vjerodostojni".

Adolf Eichmann, jedan od tvoraca tzv. konačnog rješenja,

koji je obješen u Izraelu 1962., Brunnera je zvao svojom "desnom rukom".

"Ako ništa, bolje je da je skončao u bijedi nego da je imao dobar život", rekao je Klarsfeld.

Nakon Drugog svjetskog rata promijenio identitet

Brunner je nakon Drugog svjetskog rata izbjegao pravdi zahvaljujući zamjeni identiteta. Saveznici su uhitili njegova prezimenjaka Antona koji je progonio Židove u Beču. U Njemačkoj se uspio skrivati sve do 1953. kada je s lažnom putovnicom pobjegao u Egipat. Nakon toga je s lažnim identitetom živio u Alžiru te u Siriji gdje je radio za vladu i bio savjetnik sirijske tajne službe.

Kad su mu izraelske i zapadnjačke tajne službe ušle u trag, sirijska vlada, koja je negirala

njegovo postojanje, stavila ga je 1989. de facto u kućni pritvor. Zbog "sigurnosnih razloga" koncem 90-ih premješten je u spomenuti podrum.

"Kad je ušao u prostoriju, vrata su se zatvorila i više se nikad nisu otvorila", kazao je njegov čuvar.

"U diktaturi kakva je sirijska, bio je nedodirljiv sve dok ga se diktator nije poželio riješiti", dodao je Klarsfeld.

U telefonskom intervjuu za jedan njemački i jedan američki list sredinom i koncem 80-ih Brunner je navodno kazao da ne žali zbog svoje uloge u holokaustu. "Mrzio je Židove do kraja, a vjera u nacional-socializam mu je ostala netaknuta", zaključio je Klarsfeld. ■